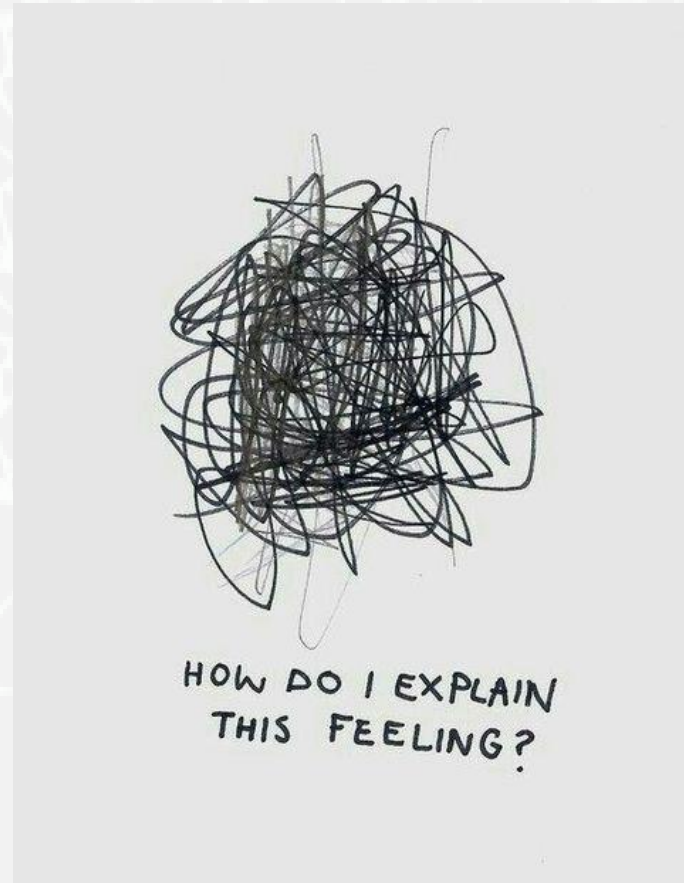

Depressive plager i overgangen til å bli foreldre

*Eivor Fredriksen, psykolog, ph.d.
Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo*

Plan for forelesningen

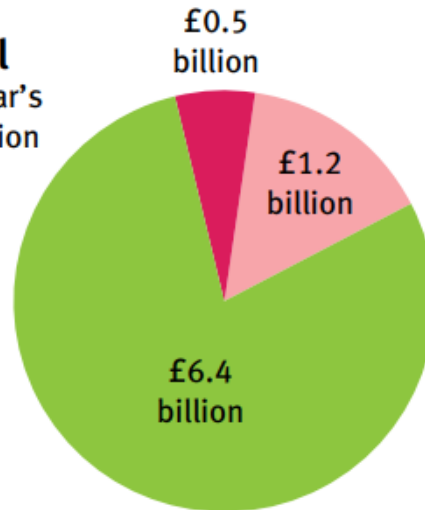
- Hva er fødselsdepresjon?
- Begge foreldre?
- Hvordan går det med barna?
- Kliniske implikasjoner

Trenger vi kunnskap om psykisk helse i tiden rundt fødsel?

Known costs of perinatal mental health problems per year's births in the UK, total: £8.1 billion

health and social care
other public sector
wider society

- Utbredt helseplage
- Langvarige negative utfall
- Betydelig lidelse og strev

...utgjør en folkehelseproblem

Of these costs

28%

relate to the mother

72%

relate to the child

Hva er postnatal depresjon?

- Er det identisk som depresjon på andre tidspunkt?
- Kan fedre / ikke-gravide mødre få postpartum depresjon?
- Når begynner postpartum depresjon?

Diagnose og symptomer

Major depression

At least five symptoms present for at least 2 weeks, for most of nearly every day:

- Depressed mood
- Diminished interest or pleasure in all or most activities
- Substantial weight or weight gain, or increase or decrease in appetite
- Insomnia or hypersomnia
- Psychomotor agitation or retardation
- Fatigue or loss of energy
- Feelings of worthlessness or excessive or inappropriate guilt
- Diminished ability to think or concentrate or indecisiveness
- Recurrent thoughts of death or suicidal ideation

Symptoms cause clinically significant distress or impairment in social, occupational, or other important areas of functionality

*With peripartum onset:
Onset of mood symptoms happens during pregnancy or in the 4 weeks after delivery*

DSM-V

Pasienter med postnatal depresjon beskriver:

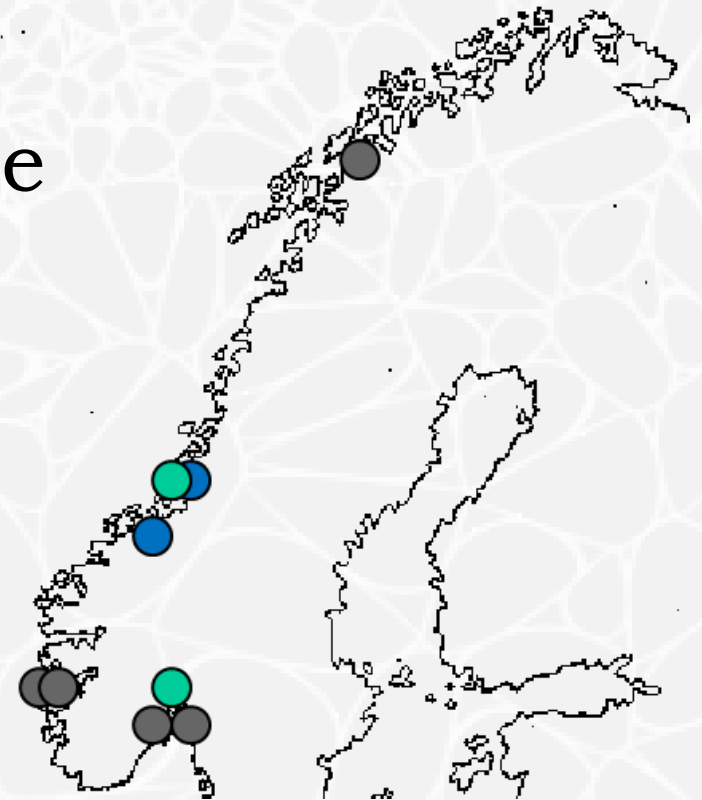
- Tanker om å ikke være en god mor eller far
- Ønsker om at babyen aldri hadde blitt født
- Vansker med å knytte bånd til det nyfødte barnet
- I mer alvorlige tilfeller, tanker om å skade seg selv eller barnet

En ensartet tilstand?

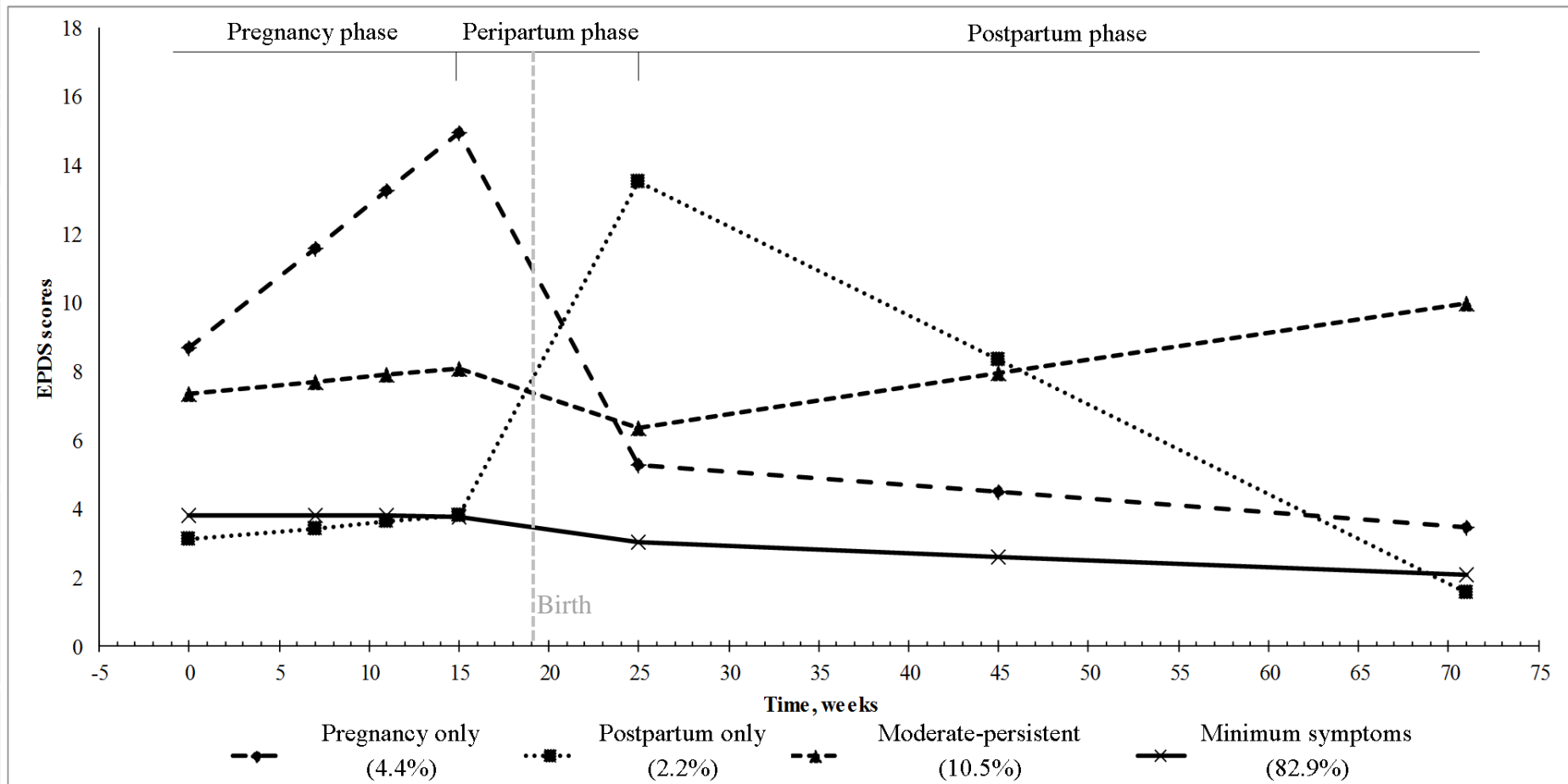
- Spesifisitet
 - Heterogenitet
 - Depressive symptomer i svangerskapet –og tidligere
- Finnes det ulike, klart atskilte forløpskurver?
 - Hvilke sårbarhetsfaktorer henger sammen med de ulike forløpskurvene?

Liten i Norge

- Befolkningsbasert studie
- 9 helsestasjoner
- 1036 gravide kvinner ble rekruttert
- Partnere og barn

Finnes det ulike, klart adskilte forløpskurver av depressive plager?

Hva øker sjansen for å tilhøre en forhøyet symptomkurve sammenliknet med gruppen med lave/ingen symptomer?

PREGNANCY ONLY (4.4%)

- ♦ **Svangerskapsrelatert angst**
- ♦ Tidligere psykiske helseplager
- ♦ Engstelig tilknytningsstil
- ♦ Unnvikende tilknytningsstil
- ♦ Vanskelig barndomsopplevelser
- ♦ Lavere utdanning

POSTPARTUM ONLY (2.2%)

- ♦ **Tidligere psykiske helseplager**

MODERATE-PERSISTENT (10.5%)

- ♦ **Tidligere psykiske helseplager**
- ♦ **Engstelig tilknytningsstil**
- ♦ **Stress**
- ♦ **Lavere utdanning**
- ♦ Unnvikende tilknytningsstil
- ♦ Svangerskapsrelatert angst
- ♦ Vanskelige barndomsopplevelser

Tykk font = justerte analyser. Normal font = ujusterte analyser.

Fredriksen, E., von Soest, T., Smith, L., & Moe, V. (2017). Patterns of pregnancy and postpartum depressive symptoms: Latent class trajectories and predictors. *Journal of Abnormal Psychology, 126*, 173-183.

Postnatal depresjon hos menn

- Forhøyet sårbarhet
- Flest nye fedre som strever 12 mnd. etter fødsel
- For ca. 8% av de med depresjon vedvarer plagene

Opplever kvinner og menn postnatal depresjon på samme måte?

- Hvordan måles postnatal depresjon hos menn?
- Sinne og irritabilitet
- Affektiv rigiditet
- Alkohol og rusbruk
- Lavere forekomst 5-10% blant menn
- Sterkere sammenheng med det å ha vansker i parforholdet og den seksuelle relasjon til partner enn hos kvinner

Madsen, S.A., & Juhl, T. (2007). *Journal of Men's Health and Gender*, 4, 26-31.

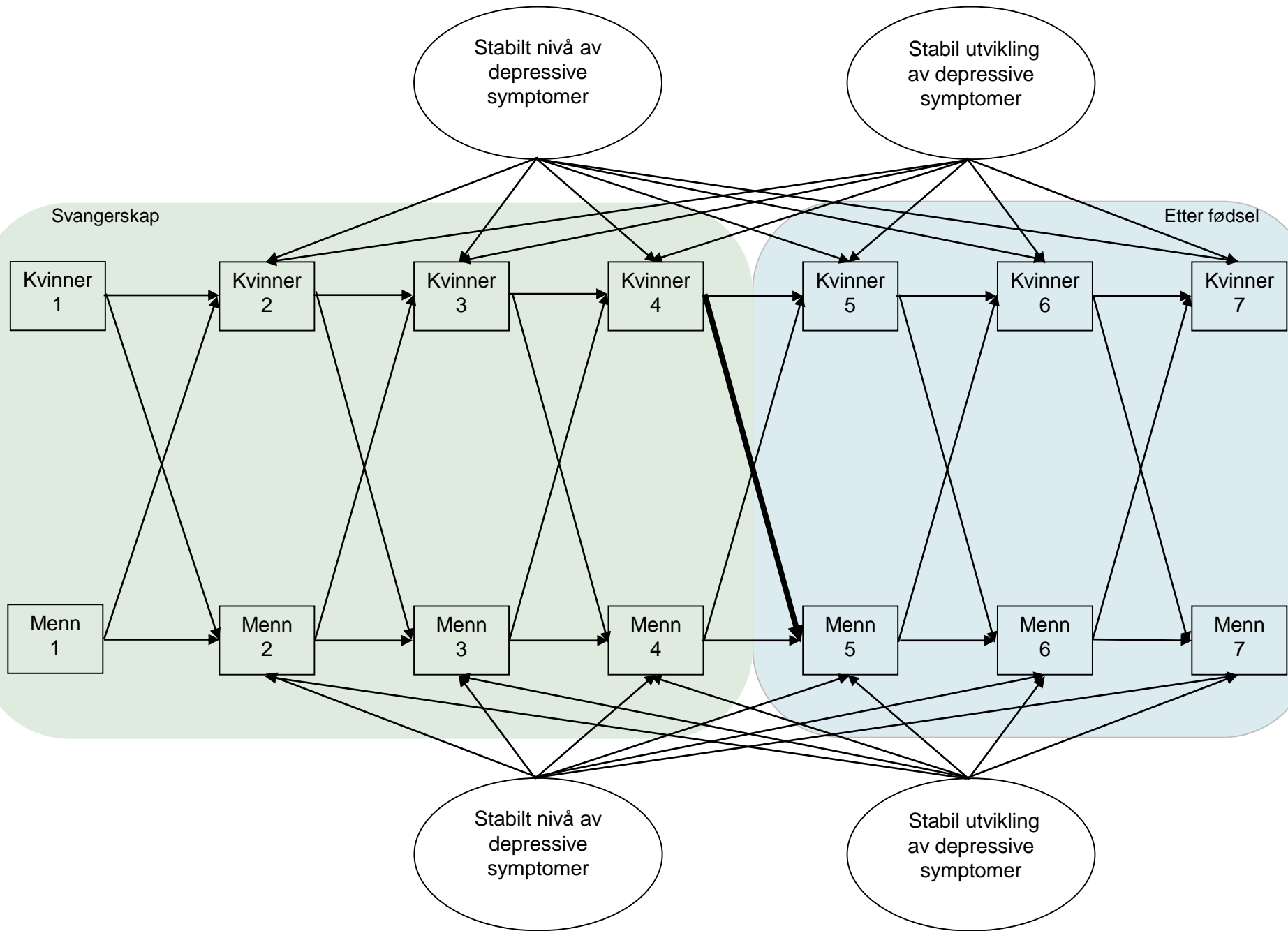
Massoudi, P., Hwang, C. P., & Wickberg, B. (2013). *Journal of Affective Disorders*, 149(1-3), 67-74.

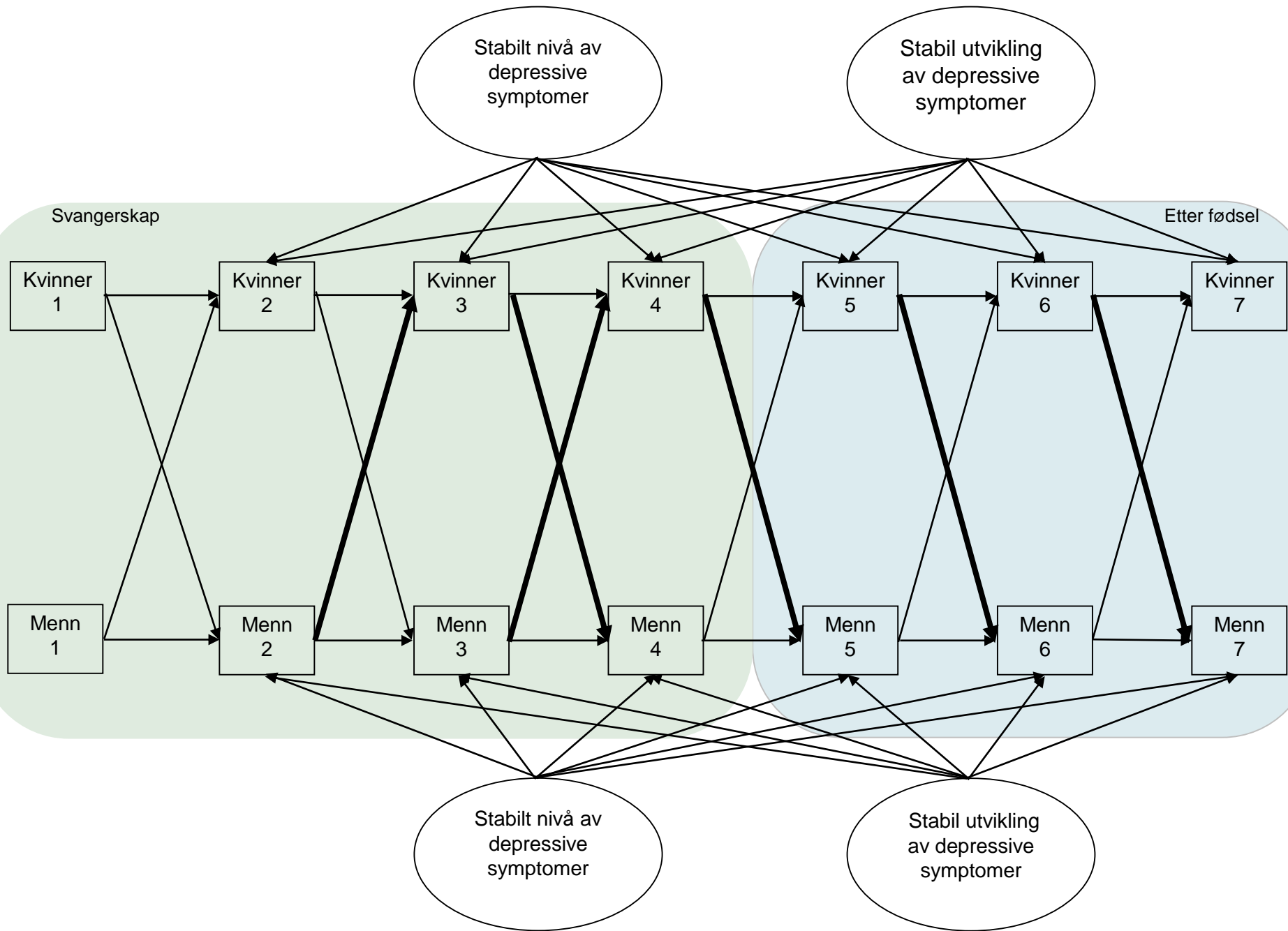
Condon, J. T., Boyce, P., & Corkindale, C. J. (2004). *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 38, 56-64.

Depressive symptomer i parforholdet

Kan depressive plager «smitte» i nære relasjoner?

Hvordan går det med barna når foreldre har depressive plager under svangerskap og i tiden etter fødsel?

Foreldredepresjon i foster-, sped- og småbarnstid

Utfall hos barna:

- Internaliserende vansker
- Eksternaliserende vansker
- Sosial fungering
- Tilknytning
- Kognitiv utvikling
- Språkutvikling

Meta-analyser:

- Bred risikofaktor
- Små effektstørrelser
- Sårbare grupper?

Foreldrehelse:

- Varighet
- Alvorlighet
- Komorbiditet
- Beskyttende faktorer

Underliggende prosesser?

- Redusert emosjonell, kognitiv, sosial fungering
- Familiefungering og foreldreutøvelse
- Biologiske prosesser
- Delt genetisk sårbarhet
- Miljøbelastninger

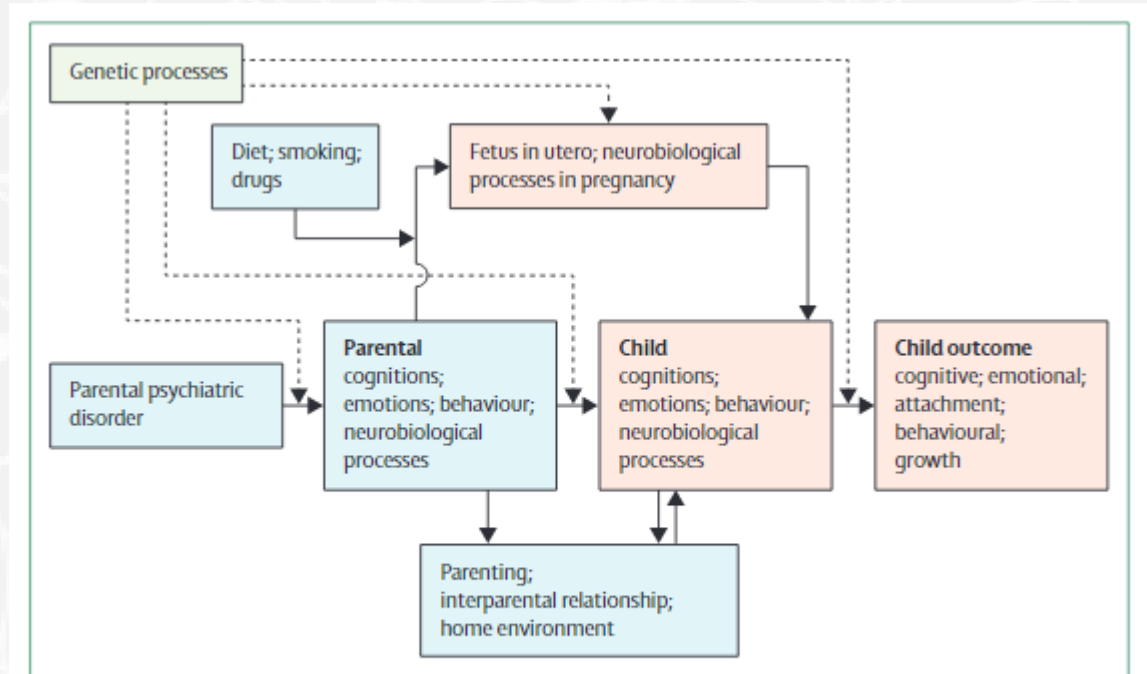

Figure: Possible mechanisms underlying the association of parental psychiatric disorders and child outcomes
Dotted lines show genetic processes. Solid lines show interactions. Orange colours refer to the child. Blue colours refer to the parents. Green represents genetic processes. Figure is based on figure 1 from Stein and Harold.⁸⁷

Pre- og postnatale sammenhenger med barns fungering

- Ingen unik prenatal effekt
- Eksternaliserende vansker
- Reguleringsvansker
- Språkforsinkelser
- (Internaliserende vansker)

Spiller det noen rolle om det er mødre eller fedre som strever med depressive plager?

Fedres depressive plager
predikerer forsinkelse i
språkutvikling ved 18
måneders alder

Mødres depressive plager
predikerer økte
eksternaliserende og
reguleringsvansker ved 18
måneders alder

Fredriksen, E., von Soest, T., Smith, L., & Moe, V. (2019). Parenting stress plays a mediating role in the prediction of early child development from both parents' perinatal depressive symptoms. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 47, 149-164.

Paulson, J. F., Keefe, H. A., & Leiferman, J. A. (2009). Early parental depression and child language development. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 50, 254-262.

Ulike utviklingsveier ved mødre- og fedredepresjon?

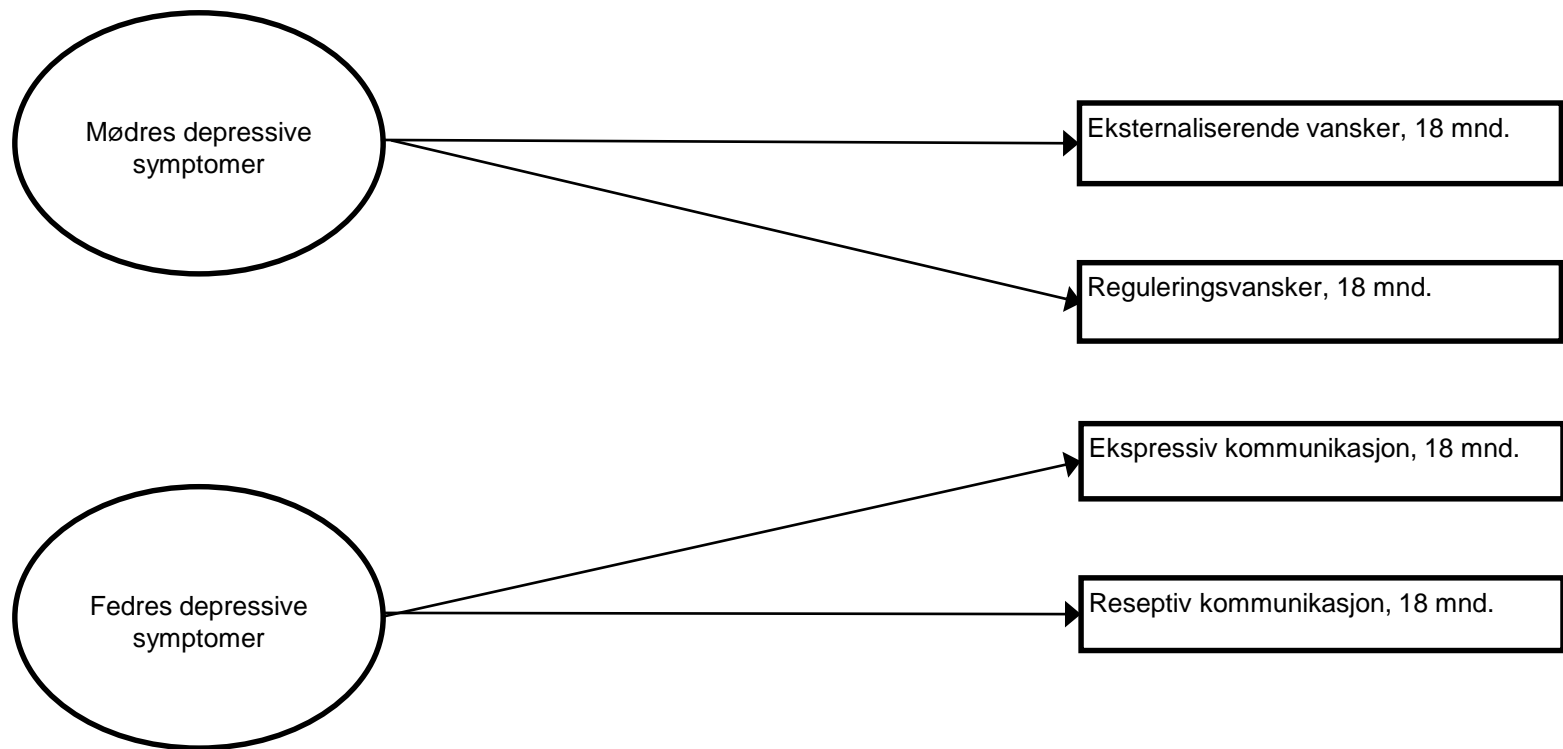
- Mye parallelt, men også noen ulikheter
- Ulike underliggende prosesser?
- Trenger mer kunnskap om fedredepresjon

Gutierrez-Galve, L., Stein, A., Hanington, L., Heron, J., & Ramchandani, P. (2015). *Pediatrics*, 135, e339-e347.

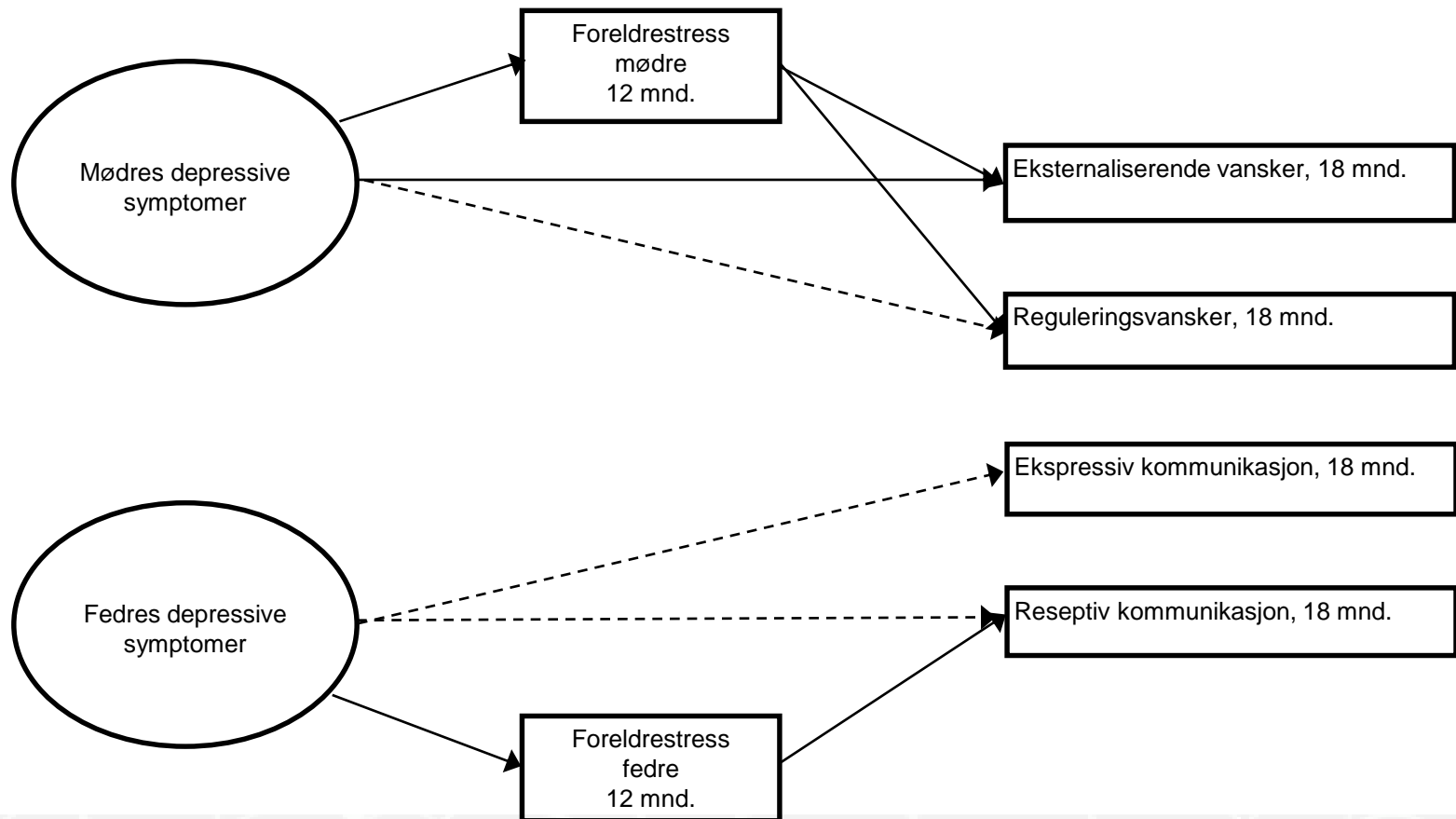
Goodman, S. H., Rouse, M. H., Connell, A. M., Broth, M. R., Hall, C. M., & Heyward, D. (2011). *Clinical child and family psychology review*, 14, 1-27.

Stein, A., Pearson, R. M., Goodman, S. H., Rapa, E., Rahman, A., McCallum, M., ... & Pariante, C. M. (2014). *The Lancet*, 384, 1800-1819.

Sammenhenger mellom foreldredepresjon og forhøyet risiko for vansker hos barna

Sammenhenger mellom foreldredepresjon og forhøyet risiko for vansker hos barna

Fredriksen, E., von Soest, T., Smith, L., & Moe, V. (2019). *Journal of Abnormal Child Psychology*, 47, 149-164.

Hannigan, L. J., Eilertsen, E. M., Gjerde, L. C., Reichborn-Kjennerud, T., Eley, T. C., ... & McAdams, T. A. (2018). *The Lancet Psychiatry*, 5, 808-815.

Stein, A., Pearson, R. M., Goodman, S. H., Rapa, E., Rahman, A., McCallum, M., ... & Pariante, C. M. (2014). *The Lancet*, 384, 1800-1819.

Omsorg for barn og depresjon

Hvordan påvirker
postnatal depresjon
foreldreutøvelsen?

Er behandling av
postnatal depresjon
tilstrekkelig for å
unngå negative følger
for barna?

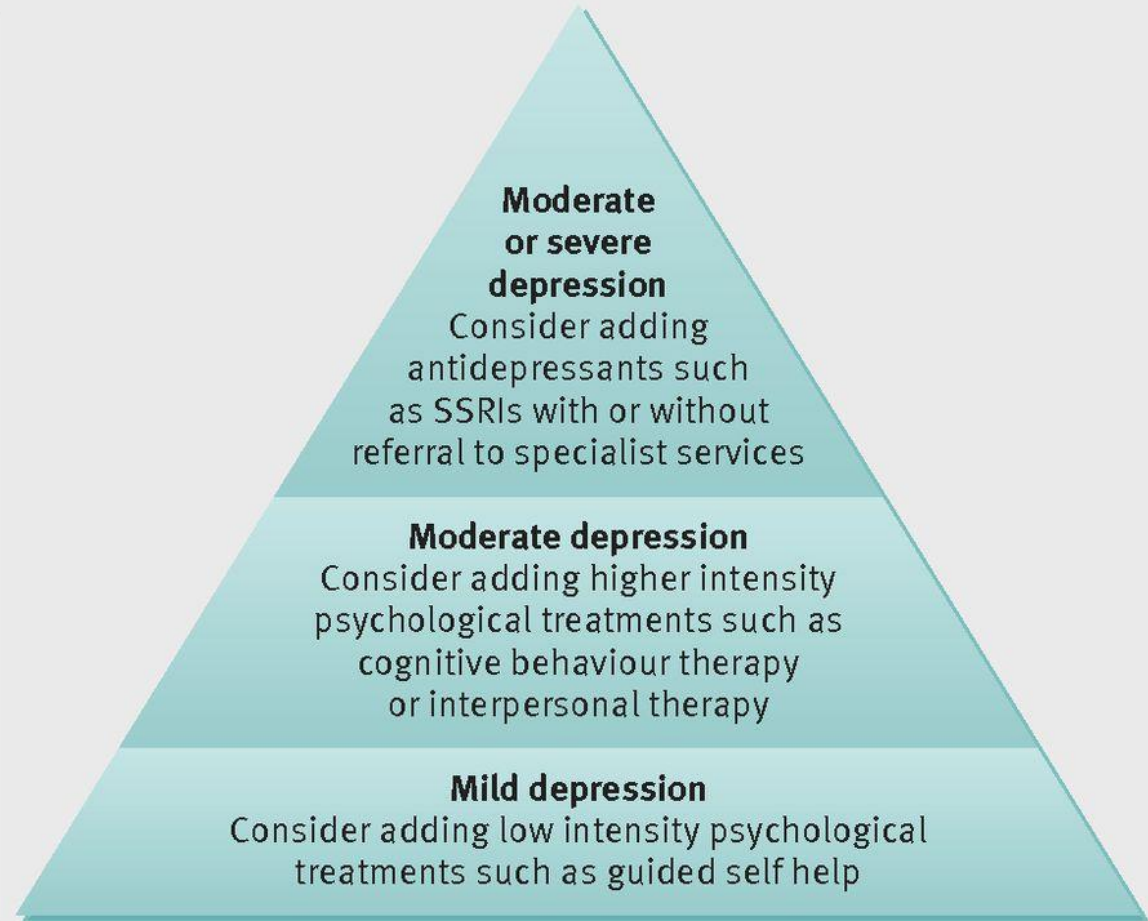
Forebygging og behandling

All women with depression in pregnancy

Educate about depression, impact, and treatment options (include support systems when possible)

Routinely monitor symptoms throughout pregnancy

Address concurrent social, medical, and mental health problems

Kliniske implikasjoner

- Depressive plager i svangerskapet
- Fedres psykiske helse
- Forhøyet risiko for langvarige plager
- Oppfølging av familien som helhet

Takk for oppmerksomheten

